

[Transcript] Genstart / De tabte liv

Vi ved ca. 50% det skyldes nogle alvorlige kromosomgefeald, som simpelthen ikke er for egentlig med liv.

Men de andre, der er ligesom den der rest. Hvad er det, der ligger der?

Tænk, hvis vi kan forstå dem. Tænk, hvis vi kan finde ud af, hvad ligger der i de der forstre, og hvorfor de gået tabt?

Hvorfor er nogle ønsket liv gået tabt?

Straks efter at ægget er befruktet, begynder det at dele sig, så det er en helt lille klumpbaseller, der sætter sig fast i livmorslige mænden.

I årtier har forklaringen lyt, at det er naturnes gang.

Slutter svangerskabet endnu tidligere, taler vi om at bort.

At en spontan af bort er kroppen smået at udskille et foster på, der ellers ikke vil kunne overleve.

Men det ved vi faktisk kun i halvdelen af tilfældene.

For selvom det i dag er, hvad fjerde graviditet, der går tabt, så har området været stort set uudforsket og tabet belagt.

Nu har en dansk forskere sat sig for at finde svar i verdens største forskningsprojekt på området. Der er måske 20 år, så er vi ikke kender til.

En måske endnu flere, som hvis vi begynder at forstå dem, faktisk også både kan forebygge og behandle.

Hvorfor ved vi så lidt om de ønskede liv, der går tabt?

Det spørger genstart om i dag.

Jeg hedder Anna Ingrish.

Hvorfor er du så optaget af at finde ud af, hvorfor så mange graviditeter går tabt?

Der er ligesom to store år, så jeg har set, hvordan tab påvirker de par, der oplever det.

Det vil jeg gerne gøre noget ved som læge. Den anden ting er, at jeg som videnskraftskvinde er super nysger af på.

Hvorfor sker det?

Vil du ikke præsentere sig selv?

Jo. Jeg hedder Henriette Svar Nielsen. Jeg er læge, er professor, og jeg har interesseret mig for graviditetetab i mere end 20 år.

Henriette svarer Nielsen er professor og overlede på gynnekologisk afdeling på viderehospital.

Også leder hun lige nu verdens største forskningsprojekt i årsagerne til graviditetetab.

Vi vil rigtig gerne afdække årsager både hos kvinde og hos manden og hos forstået.

Det er i hendes daglige arbejde i enheden for gentagende graviditetetab, at hun ser de følelsesmæssige konsekvenser, som tabene har for dem, der oplever det.

Der er nogle meget krabbekriterier, kan man sige, for at blive henvist til den her enhed. Man skal have haft minimum tre på hinanden følgende tab for at kunne få en henvisning.

Og man kan sige dem, der kommer ind af døren. Jeg kan tage et par for de sidste par uger, ikke? Mathilde og Jonas på 35 og 37 år.

Der har de brugt knap 5 år, enten nu på at forsøge at blive forældre uden hel.

Starter med, at de bruger 9 måneder på første graviditet og var någ til nærkefoldskandningen, hvor man så konstaterer, at det er et forstået uden liv.

Så bruger de knap 11 måneder, tror jeg, på næste graviditet, som ender i sætekravidtetshuden med en stor blødning.

Så bruger de et år uden at opnå graviditeter og bliver henvist til fertilitetsklinikker og bruger lidt

over et år i offentlig fertilitetsklinikker.

Bruger alle deres forsøg, men opnår en graviditet, der går til i uge 8. Og så bliver de henvist til os. Og så kommer de ind på din klinik. Hvordan har de det, når de så kommer ind til dig efter sådan et forløb?

Ja, men der er sådan et ansigtsudtryk, som jeg ser rigtig ofte og som jeg også ser hos dem.

Og det er det her med, at man prøver virkelig at være fattet.

Og så når vi kommer ind på flere dele af historien, så er der torger i øjnene.

Og når vi kommer ind på frygten for året ikke at kunne opnå en graviditet igen, eller den her frygt for hvad sker der i næste graviditet, det fylder.

Er de sov?

Ja.

Og vi har målt på det også i vores klinik gennem mange år og har set, at de par, der kommer ind af døren hos os,

de har en fem gange øget forekomst af moderat til svært depressionen, en anden, der forsøger at blive gravidet,

og har en dobbelt så højt forekomst af stress.

Så det har store psykiske konsekvenser for par, der gentæne gange oplever, at graviditeten kan tabte?

Ja.

Hvad tænker du om, at man får at komme hen til dig, skal have mistet tre graviditeter?

Det bringer en måde åldnortisk at bruge det her mere til til tre, til at forstå noget biologi.

Og man kan sige, det der sker også i sådan et forløb, det er, at man bliver ældre, så det bliver sværere at opnå en graviditet,

og risikoen for alt man taber, bliver større jo ældre man er.

Så det er sådan lidt en undcirkel, at man skal have det her forløb.

Når det i dag er sådan, at man skal have mistet tre graviditeter i træk før man kan blive udret, så skyldes det i følge Henriette's svare flere ting.

Noget af det er helt det her historiske dogme med, at det er naturligt.

Altså, graviditeter har altid været tabt.

Darwin, den stærke overlever, helt det her koncept, det er naturligt.

En anden årsag er, at man ikke har haft simple metoder til at undersøge årsagerne til tabet.

Det har været rigtig svært at undersøge de tabte forståret, fordi det kræver levende vev, og nogle af de har forstået gået til, så hvis man undersøgte med de traditionelle metoder,

hvad man har haft til at undersøge gengtingen for de her forståret,

så var det tit morseller, man undersøgte ved stedet for forståedseller.

Og en tredje årsag er, at man har brugt de gentagende graviditetstab, som en indikator på, om tabet skyldes forhold hos moren eller hos forståret.

Altså, jo flere tab, jo større sensyndighed for, at det skyldes forhold hos moren.

Og den skældenden er vigtigt for det videre at forløbe.

Det er fordi, at en fejl i forståets genetik, en stor fejl hos forståret, det kan vi ikke gøre noget ved.

Det ser hek ud som om vi kan gøre noget ved det lige forløbet i hvert fald.

Men hvis det er noget hos moren, hvis der er noget, vi kan skru på hos moren, så giver det rigtig god mening at få delgruppen i de to.

Og hvad kan man gøre, hvis det er kvinde?

Ja, men der ved vi jo for dem, der har tabt rigtig mange gange, at nogle gange så skal man have noget graviditetsbevarende hormon.

Nogle gange skal man have noget imoddæmpende medicin.

Nogle gange skal man have noget blødfortøndende medicin.

Nogle gange skal man have stofgifte medicin.

Det er noget af det, vi ved lige nu, der kan være med til at give det.

Nogle gange er det et råd om at tabe sig væk.

Det kan være at reducere ryning eller stoppe med ryning og reducere alkoholintag.

Så der er rigtig mange ting, vi kan gøre, hvis man taber på grund af kvinden.

Men dem finder vi jo først ud, end at de har tabt 3 gange, eller begynder først at kigge efter dem.

Og det er det, der har trækker mig siden jeg begyndte at forske den her patientgruppe, at jeg vil sindssyge gerne kunne sætte ind tidligere.

Det er tilbage i 2002, at Henriette for første gang begynder undre sig over, hvad der ligger bag de mange tabte graviditeter.

Som nyuddannet gynækolog har hun fået arbejde i en gynækologisk akutmodtelse, hvor hun tager imod folk, der lige har mistet.

Og der kommer parne, fordi de har blødt, eller fordi graviditetssymptomerne er aftaget, eller fordi de har smærter i underlivet.

Og vi skander, og vi konstaterer et tab, og så er de spørg, hvorfor sker det?

Og hvad svarer du så af dine patienter, når de spørger om det?

Det er naturligt. Altså, at det kan være levendøgtige forster.

Der er en grund til de her forster ikke, hvad kan man sige, levende børn.

De er ikke levendøgtige, derfor går de til.

Og der er ligesom det her par, som jeg bliver ved med at vinde tilbage til, når jeg tænker tilbage, som siger, men hvordan kan du være sikker på, at det bare er noget galt med forstående, når du ikke undersøger det?

Hvorfor tricker det noget i dig?

Fordi jeg jo egentlig synes, det er rigtigt.

Så den der forklaring, som er blevet brugt i så mange tilfælde, altså.

Vi ved ikke, hvad der er galt, men det er nok forstået, der ikke var levendøgtigt.

Den holder ikke i retten, for der er en stor gruppe, som vi ikke aner, hvad årsagen er til.

Vi ved cirka 50 procent, det er 50-60 procent, det skyldes nogle alvorlige grommasonfejl, som simpelthen ikke er for enligt med liv.

Men de andre, nogle af dem kan helt sikkert skyldes nogle mindre genetiske fejl, som heller ikke er for enligt med liv.

Men der er ligesom den der rest, og hvad er det, der ligger der?

Det synes jeg er så dybt ved en skabligt interessant.

Tænk, hvis vi kan forstå dem.

Tænk, hvis vi kan finde ud af, hvad ligger der i de der forstået, hvorfor de gået tabt, hvorfor er nogle ønsket liv gået tabt.

Henriette begynder at foruske i graviditetstab.

Udover grommasonfejl i selve forstået, kender lærer i dag kun til en håndfuld ting ved forældrene, som spiller ind bespontant af bort.

[Transcript] Genstart / De tabte liv

Hun skriver først en POD, som udvikler sig til en dokterafhandling.

Men bag efter er der stadig masser af ubesvaret spørgsmål.

Der er måske 20 årsager, vi ikke kender til.

Måske endnu flere.

Også som, hvis vi begynder at forstå dem, faktisk også både kan forbygge og behandle.

Så for 10 år siden begynder hun derfor, at søge penge til et større forskningsprojekt på området.

Henriette Svar-Nielsen's hypothesis er, at tale om sunne og raske fostre, der ene og lene går til på grund af årsager, der skal findes hos forældrene.

Henriette, hvordan kan det være, at man ved så lidt om årsagerne til de her gravitetetab, når det sker for så mange kvinder?

Jamen, den ene ting er det her med, at det er naturligt.

Og rigtig mange af de ting, der sker i et kvindeliv,

dem regner vi bare som noget, der er naturligt.

Og noget, vi ikke skal gøre noget ved.

Det drejer sig om de her voldsomestrationsmærter, som kan være endometriose.

Det er gravitetetab, overgangsalder, som bare bliver sådan af naturen.

Men hvis man skal være rigtig, rigtig grov, så alt, hvad vi laver i sundhedsvæsenet, det går ud på at bekæmpe det.

Naturens gang.

Hvordan kan man se, at vi på alle mulige andre måder har opgivet den der forklaring om naturens gang?

Ja, men det har vi for eksempel i hjertesytterne, hvor min mor, der er syplejske, gamle syplejske, fortæller historien om,

hvordan man for mange år siden lavede hjertepatienter med hjerteanfall i seng, med morfin, fordi man ikke havde andet, man kunne gøre. Det var naturens gang.

Det vil man nok ikke acceptere det.

Er det lidt det, vi gør med de her tabte graviditeter, altså accepterer noget, som inden for alle andre fædre vil være uaccepteret?

Ja, det mener jeg.

Udover den manglende viden har betydning for, hvordan vi i dag kan behandle graviditetstap, som mener Henriette Svar også, at de har konsekvenser for kvinder på andre områder.

Det, vi har ledt en del forsten på, det er, at graviditetstap, altså jo flere tab,

i højre er risikolen for senere hjertekarsytom, senere sukversyn.

Og det er lidt interessant, fordi så er det ikke bare noget, der handler om at få børn.

Så handler det også om kvindersundhed generelt.

Så det her med fertilitet og manglende viden, om fertilitet har potentielt,

men vi ved det ikke, altså gigantiske konsekvenser for hele kvindens liv og sydomshistorik.

Ja, mener du, at der er på det her fælt og i lavedenskabene generelt en kønnet slavsidd?

Det er der, altså når kvinder får hjertetilfælde, så siger man, de får nogle atypiske symptomer.

Og det skyldes, at dem, man har undersøgt for hjertesytom, det er referensemænd,

som er en ung mand i 20.30'erne, 150 centimeter høj, som er ham, forsøgnen bliver lavet på.

This is reference man.

He's a white, 30-year-old male, who weighs about 155 pounds.

Kvinder bliver bare betegnet som atypiske symptomer, men det er fordi de ikke opfører sig som mænd.

For decades industries have considered this the standard human and designed the world around him.

Og det betyder bare, at man har sortideret en halvdel, altså halvdelen af befolkningen fra.

Og hvorfor har man så gjort det? Det har man gjort, fordi kvinder var besværlige, de menstruerer.

Og det møder vi jo stadigvæk, når vi snakker om at tage kvinder med i projekter.

Så skal vi time det i forhold til menstruationscyklus.

De kan være potentielt gravidet overgangsalder.

Og det betyder, at der er et hul i levedenskabet.

Det er stadig en problem.

Men det er så hårdt at se, hvordan det gør, fordi der ikke er reserter.

Så fordi at kvinders biologi og kroppe er besværlige, kunne man sige, mere kompliceret, så er vi blevet fuldstændig glemt i levedenskabet.

På fire år har Malene Engelværk har vidt fem gange, og lige så mange gange er det gået galt.

Da Henriette begynder sin forskning, oplever hun, at de mistede graviditeter ofte er forbålet med følelser af skyld og skam for dem, der oplever det.

Det er fordi, jeg sidder meget i patten, og det er fordi, jeg lavede nejlagt på, har jeg sidde for meget med mobiltelefonen, har været dårlig menneske.

Hvad er det, jeg ikke har gjort godt nok, hvorfor skal jeg straffe os på den her måde?

Man føler, man var lavet til at skulle have barn, om han har ønsket siger det altid, og så, når man så forsøger, så taber man.

Og det er skamfuldt, fordi man vil egentlig gerne give sin mand et barn, man vil gerne give sin forældre at blive bedste forældre,

og man vil gerne have børn samtidig med sin venner.

Og så samtidig kommer der også, når vi snakker af skyld og skam, den her med, at man næsten ikke orker. Det hører vi så tit.

Orker ikke flere børnefødsledstage hos vennerne, eller flere barnedåb, eller alt de her ting.

Og så bliver det sådan konfliktfyldt, fordi man ønsker jo sine venner alt det bedste, og samtidig er det bare så utroligt hårdt at gå igennem.

Men i 2015 oplever hun, at tabudet begynder at blive brudt.

Vi er på en kongress i Island, hvor jeg skal holde forenne om min pød i studierne.

Kommer og viser mig, at Mark Zuckerberg har lagt et opslag på Facebook, hvor han fortæller, hvorfor færligt det var for ham,

og hans husstroge igennem graviditet til tab.

Mark Zuckerberg, the founder, announcing that an hour ago, he and wife Priscilla Chan, are expecting a baby girl.

But the thing is, he didn't stop there.

The billionaire Facebook founder also revealed, that he and Chan have had three miscarriages over the years.

Og for os var det virkelig sådan en mile pældt ting, der er en person, der går ud og er så åbent og sådan en dan man.

Det var virkelig stort.

It's a lonely experience. Most people don't discuss miscarriages, because you worry your problems will distance you or reflect upon you.

Og vi skynder os jo at få det her puttet ind i presentationen. Jeg skal holde om graviditet til tab, det

er op.

Og holde op presentationen, og husk, jeg går ned i foren, det er i koncerthuset, og skriver til Mark Zuckerberg,

og skriver, at vi er klar i københavn til at lave forestning på det her. Jeg har aldrig hørt fra ham, men det var virkelig sådan en yes, der sker noget.

En af de mest vigtigste mener i denne verden, en af de mest vigtigste københavn i denne verden, taler jo så åbentlig om det.

Og altså, Brook, vi har sett en association af gyneokologer i USA, tak dem for at gøre en kunstigtighed om dette.

Hvordan er det gået siden? Ja, men der er rigtig mange, der har taget bladet formål,

Micken Marken eller fortæller om, hvordan hun skifter sit barn, mens hun taper sit næste barn.

Mark writes, after changing his diaper, I felt a sharp cramp. I dropped to the floor with him in my arms, humming a lullaby to keep us both calm.

I knew, as I clutched my firstborn child, that I was losing my second.

Michelle Obama har været ude at sige rigtig meget om det.

I felt lost and alone, and I felt like I failed, because I didn't know how common miscarriages were, because we don't talk about them.

Herhjemme har bendet det kære, været ude også at sige, at det er jo ikke noget, man posterer på Facebook, at nu har man tabt igen.

Vi er både blevet gravidere af os selv og med hjælp og har mistet gang på gang.

Så jeg har slet ikke talet på, hvor mange gange vi har været gennem en spontaner borte.

Og haft den der glæde ved Jube, vi er gravidere, og så den der helt sorte kælder, når vi så oplevede, at det ikke blev til noget.

Så det har virkelig betydet noget, og det har vi set i vores klinik. Vi har set, at patienterne, der ikke har den stemme, er superglade.

Og vi har set nogen af vores patienter, der også går ud og har dele dans historie af, hvilket har betydet det nogen meget.

Jeg når lige at tro, at det er okay. Nu blev jeg hurtigt gravid igen, og den her gang, nu lykkes det. Nu er den der.

Min verden falder sammen.

Er det noget, du også kan mærke helt konkret på din forskning?

Vi har jo i mange år forsøgt at rejse rigtig store penge til det her, så vi har kunne lave de rigtig store, grundige undersøgelser.

Og der tror jeg, det har hjulpet, at der har været den her opmærksomhed.

For to år siden får Henriette endelig finansiering til at starte sit forskningsprojekt.

Projektet hedder Koppel. Det står for Copenhagen Pregnancy Laws, og har til formål at undersøge årsager og mekanismer bag graviditetetag.

Sammen med sine kollegaer begynder hun at indsamle prøver for tusindvis af kvinder, mænd og fostre.

Vi tager blodprøver, både på mandag kvinden og undersøger graviditesvades kromosomer.

Projektet er stadig i gang, men allerede nu er det lykkes at finde en metode, hvor man langt hurtigere og mere simpelthen kan finde ud af, om det er moren,

eller forstået, der har været noget galt med.

Det første resultat, altså det, vi lige har kommet ud med nu her, hvor vi har set, at det, der var svært

tidligere at få samlet været op, måske ikke er nødvendigt, fordi vi kan tage en blodprøve på mor, når hun er tabt. Og der igennem de har nostiseret forstået. Altså ret meget, hvis jeg tager fejl, altså er de simpelthen gennem en blodprøve, kan lyn hurtigt konkludere, at det er moren, der fejler noget eller har svært ved at holde på forstået, eller er det forstået, der ikke er livdygtigt?

Ja, det er jo sådan den grove skældne, kan man sige, vi har mulighed for nu. Hvad kommer det til at betyde for eftertid?

Jamen forhåbentlig kan det jo betyde, at når vi får forfinet den her metode og får gjort vores forskningsprojekt færdig, at vi i stand til at på en blodprøve kunne sige, her var det forstået noget galt med, det vil sige, der er en rigtig god chance for, at det går godt næste gang.

Og her er der noget andet, vi skal kigge efter, så vi skal undgå og gå igennem rigtig mange tab. Hvad kan det betyde for den anden gruppe, altså de der 50-60%, hvor det er forstået, der ikke har været livdygtigt, at få denne her nu supersimple og meget hurtige afklaring?

Jamen det, vi har set i projektet på de første tusind, var jo en kæmpe taknemlighed, en lettelse, fordi det har kunne hjælpe dem videre, så det har været et umiddelbart resultat af det, vi har gjort.

Det der selvfølgelig bliver spændende bliver at få dykke ned i, at der er noget, vi også kan gøre der. Når vi begynder at forstå alle vores data, er der noget, der gør, at du taber et sygt forster, som man kan gøre noget ved.

Hvis det her er så nemt og simpel, som det lyder til, og et stort gennembrud, som vil have en psykisk positiv påvirkning på helt vildt mange kvinder og par, hvorfor bliver alle så ikke bare tilbudt det nu?

Det er jo det, der er med forskning. Det er altid den her balansergang. Vi har noget, der har et potentiale.

Vi mangler lige de sidste ting, og det kommer til at tage tid.

Heltivis er vi et projekt, hvor dem, der har givet os penge, virkelig har en ambition om, at det skal ud i samfundet.

At det her er noget, der hurtigst muligt kommer til gavn, fordi par, der har blevet tabt. Hvad betyder hurtigst muligt? Hvornår tror du, det her er noget, som kvinder kan blive tilbudt?

Det er altid farligt at sige, men jeg håber inden for nogle få år.

Hvordan vil det være for dig, hvis det her bliver en standardtest til de patienter, som du har mødt i så mange år, som du startede med at fortælle om?

Ja, men det er en kæmpe glæde. Så er jeg klar til at blive pensionerede.

Henriette, tusind tak for på side.

Selv tak.

Og her slutter dagens genstart.

Sæt sammen af Emma Albig Høj, Line Fabrisus og Son Elbig. Jeg hedder Anna Ingris.